

Obsah

Část I.

Trestní právo a trestní zákony

Autoři:

Prof. JUDr. Vladimír Solnař, DrSc.

Prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc.

Část II.

Základy trestní odpovědnosti

Autoři:

Prof. JUDr. Vladimír Solnař, DrSc.

Prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc.,

Prof. JUDr. Dagmar Císařová, DrSc.

Část III.

Tresty a ochranná opatření

Autoři:

Prof. JUDr. Vladimír Solnař, DrSc.

JUDr. Marie Vanduchová, CSc.

Obsah

HLAVA PRVNÍ

Trestní právo	13
§ 1 Pojem a funkce trestního práva, trestní politika	13
§ 2 Trestní právo a jiná odvětví práva	17
§ 3 Trestní právo a vědy související nebo pomocné	25
§ 4 Trestněprávní poměr a trestněprocesní právní vztah	29
§ 5 Charakteristické rysy trestního práva	32
§ 6 Historický vývoj trestního práva v Evropě ve 20. století	38
1. Trestní teorie	38
2. Tzv. škola klasická	40
3. Škola pozitivistická	42
4. Směr dogmaticko-normativní	43
5. Škola neoklasická	44
6. Hnutí tzv. sociální ochrany a myšlenka resocializace, restorativní justice	45

HLAVA DRUHÁ

Trestní právo a trestní zákony na českém území	47
§ 1 Trestní zákony na území českém ve dvacátém století	47
1. Československá trestněprávní legislativa do konce osmdesátých let dvacátého století	47
A. Období do roku 1918	47
B. Období od roku 1918 do roku 1948	48
C. Období od roku 1948 do roku 1989	51
2. Vývoj československé a české trestněprávní legislativy od roku 1989 dosud	56
§ 2 Vývoj československé a české nauky trestního práva	61
1. Československá nauka trestního práva do konce osmdesátých let dvacátého století	62
A. Období do roku 1918	62
B. Období od roku 1918 do roku 1948	62
C. Období od roku 1948 do roku 1989	65
2. Vývoj československého a českého trestního práva od roku 1989 dosud	70

§ 2	Trest úhrnný a souhrnný, společný trest za pokračování v trestném činu	197
§ 3	Recidiva	209
	1. Pojem a význam	209
	2. Přitěžující okolnost	215
	3. Zvlášť nebezpeční recidivisté	217
§ 4	Ukládání trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch zločinného spolčení	221

HLAVA PÁTÁ

Zánik výkonu trestu a zahlazení odsouzení	225
--	-----

§ 1	Úvod	225
§ 2	Smrt odsouzeného	225
§ 3	Promlčení výkonu trestu	226
§ 4	Zahlazení odsouzení	228
§ 5	Udělení milosti	233

HLAVA ŠESTÁ

Ochranná opatření	235
--------------------------	-----

§ 1	Obečné zásady	235
§ 2	Ochranné léčení	243
§ 3	Zabezpečovací detence	247
§ 4	Zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty	251

JMENNÝ REJSTŘÍK

254

1.	Seznam spisů častěji citovaných autorů	254
2.	Seznam odborných článků a statí	258

HLAVA TŘETÍ

Prameny trestního práva a výklad trestních zákonů 72

§ 1	Prameny trestního práva	72
§ 2	Struktura trestních zákonů	75
	1. Hypotéza, dispozice a sankce	75
	2. Systematika trestního zákona	79
§ 3	Výklad trestních zákonů	85
§ 4	Otázka analogie	94
	1. Obecné výklady	94
	2. Analogie a české trestní právo hmotné	107

HLAVA ČTVRTÁ

Působnost trestních zákonů 110

§ 1	Působnost časová	111
§ 2	Působnost místní	119
	1. Obecné výklady	119
	2. Zásady místní působnosti	120
§ 3	Působnost osobní	132

HLAVA PÁTÁ

Europeizace trestního práva 134

§ 1	Obecné úvahy	134
§ 2	Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství a pokusy o jednotnou definici „komunitárního podvodu“	137
§ 3	Corpus Juris, Corpus Juris 2000 a definice podvodu	141
§ 4	Harmonizace trestního práva členských států ES v oblasti boje proti penězokazectví	145
§ 5	Některé další projekty Evropské unie v oblasti trestního práva hmotného	147

HLAVA ŠESTÁ

Působnost trestních zákonů podle nového trestního zákoníku České republiky č. 40/2009 Sb. 149

JMENNÝ REJSTŘÍK 152

1.	Seznam spisů častěji citovaných autorů	152
2.	Seznam odborných článků a statí	156

Obsah

HLAVA PRVNÍ

Systematika výkladu o základech trestní odpovědnosti 9

- § 1 Úvod 9
- § 2 Příklady zpracování systematiky trestního práva 9
 - 1. Systémy německé a rakouské 9
 - 2. Systémy románské 12
 - 3. Angloamerické práce 14
 - 4. Systém sovětský a systémy jím ovlivněné 16
 - 5. Česká systematika 19

HLAVA DRUHÁ

Trestný čin 24

- § 1 Pojem a podstata trestného činu 24
 - 1. Historické definice trestného činu 24
 - 2. Hlavní zásady sovětské trestněprávní doktríny a její vliv na systémy některých jiných zemí 31
 - A. Takzvaná třídní podstata sovětského trestního práva 32
 - B. Trestný čin a pachatel 33
 - C. Vliv sovětské právní doktríny na některé země střední a východní Evropy 37
 - 3. Česká nauka o trestném činu 38
- § 2 Třídění trestných činů 43
 - 1. Třídění podle závažnosti 43
 - A. Vývoj v některých evropských zemích 43
 - B. Vývoj v českých zemích 46
 - 2. Jiná třídění 49
- § 3. Kategorizace protispolečenských jednání, trestný čin, přestupek podle československého, resp. českého práva 50
- § 4. Doba a místo trestného činu, pokračování v trestném činu, trestné činy trvající a hromadné 55

HLAVA TŘETÍ

Skutková podstata a nebezpečnost trestného činu pro společnost 57

- § 1 Skutková podstata trestného činu 57
 - 1. Pojem 57
 - 2. Vznik a vývoj skutkové podstaty 59
 - 3. Skutková podstata trestného činu v sovětském právu 65

4.	Skutková podstata trestného činu a protiprávnost	69
5.	Skutková podstata obecná a zvláštní	71
6.	Skutková podstata a dispozice	73
7.	Konstrukce a význam skutkových podstat trestných činů	73
8.	Takzvané znaky skutkové podstaty trestného činu	76
9.	Třídění skutkových podstat trestných činů	77
10.	Takzvaný nedostatek skutkové podstaty trestného činu	81
§ 2	Společenská nebezpečnost a materiální protiprávnost jako dvě formy vyjádření jediného materiálního znaku trestní odpovědnosti	81
1.	Úvod	81
2.	Soupeření klasické a pozitivistické školy trestního práva a jeho vliv na vývoj trestního práva	82
3.	Historické příklady zneužití materiálního znaku trestného činu	89
4.	Kritika společenské nebezpečnosti jako materiálního korektivu	96
5.	Oportunita v hmotném a v procesním právu	100
§ 3	Důvody vyloučení protiprávnosti (nebezpečnosti činu pro společnost)	104
1.	Pojem a obecné úvahy	104
2.	Jednotlivé případy	114
A.	Nutná obrana	114
B.	Krajní nouze	128
C.	Oprávněné použití zbraně	136
D.	Další příklady vyloučené protiprávnosti	137

HLAVA ČTVRTÁ

Objekt trestného činu (předmět ochrany)	169
--	------------

§ 1	Pojem	169
§ 2	Historický vývoj	170
§ 3	České pojetí objektu trestného činu	173
§ 4	Předmět útoku	181

HLAVA PÁTÁ

Objektivní stránka trestného činu	183
--	------------

§ 1	Úvod	183
§ 2	Jednání	183
§ 3	Následek	191
§ 4	Příčinný vztah	196
1.	Úvodní výklady	196
2.	Historický vývoj příčinného vztahu	198

3. Korektivy širokého pojmu příčinného vztahu	205
A. Zásada umělé izolace jevů	205
B. Konkrétní zkoumání příčinných souvislostí (gradace příčinného vztahu)	206
C. Nutnost a nahodilost	208
D. Příčinný vztah a opominutí	209

HLAVA ŠESTÁ

Pachatel trestného činu	216
--------------------------------	-----

§ 1 Pojem pachatele	216
§ 2 Způsobilost být pachatelem	224
1. Otázka svobody vůle	224
2. Přičetnost	231
A. Systematické postavení a vymezení	231
B. Důvody vylučující přičetnost	235
C. Takzvaná zmenšená přičetnost	243
D. Intoxikace (opilost, podnapilost a stavy jim podobné)	247
3. Význam věku	258
4. Trestní odpovědnost právnických osob	264
§ 3 Pachatel ve skutkových podstatách trestných činů	268

HLAVA SEDMÁ

Subjektivní stránka trestného činu	270
---	-----

§ 1 Úvod	270
§ 2 Zavinění	271
1. Otázky obecné	271
2. Společné otázky úmyslu a nedbalosti	277
3. Úmysl	289
4. Nedbalost	300
5. Omyl	317
§ 3 Motiv a účel (cíl)	326

HLAVA OSMÁ

Formy trestné činnosti – stadia trestného činu (příprava, pokus a účastenství)	331
---	-----

§ 1 Úvod	332
§ 2 Projev úmyslu trestný čin spáchat	338
§ 3 Příprava trestného činu	340
§ 4 Pokus trestného činu	344
§ 5 Takzvaný nezpůsobilý pokus a nezpůsobilá příprava	355

§ 6	Zánik trestnosti pro dobrovolné upuštění od dalšího jednání	362
§ 7	Výměra trestu za pokus a přípravu	368

HLAVA DEVÁTÁ

Formy trestné činnosti – trestná součinnost 371

§ 1	Součinnost a účastenství	371
§ 2	Pachatel a nepřímý pachatel	374
§ 3	Spolupachatelství	378
§ 4	Účastenství	385
1.	Definice účastenství	385
2.	Účastenství a skutková podstata trestného činu	386
3.	Akcesorita či osamostatnění účastenství	387
4.	Obecné podmínky odpovědnosti za účastenství a její odůvodnění	393
A.	Účastenství jako vztah k trestnému činu	393
B.	Příčinný vztah	395
C.	Úmysl	397
5.	Formy účastenství	402
A.	Organizátorství	402
B.	Návod	404
C.	Pomoc	409
6.	Zánik trestnosti účastníka	413
7.	Poměr forem účastenství navzájem a k jiným formám trestné činnosti	415
8.	Okolnosti rozhodné pro určení trestní sazby a výměru trestu	416
A.	Úvodní poznámky	416
B.	Okolnosti osobního významu a okolnosti „reálné“ povahy	417
C.	Trestní sazba za účastenství	418
D.	Vyměřování trestu za účastenství podle českého práva	421

HLAVA DESÁTÁ

Konkurence trestných činů a trestních zákonů 424

§ 1	Úvod	424
§ 2	Konkurence vícečinná	429
§ 3	Konkurence jednočinná	429
§ 4	Zdánlivá (nepravá) konkurence trestných činů a zdánlivá konkurence trestních zákonů	432

HLAVA JEDENÁCTÁ

Důvody zániku trestní odpovědnosti 445

§ 1	Pojem	445
§ 2	Jednotlivé důvody	446
1.	Zánik nebezpečnosti činu pro společnost	446
2.	Účinná lítost	448
3.	Promlčení trestního stíhání	450
	A. Povaha promlčení	450
	B. Podmínky promlčení	452

HLAVA DVANÁCTÁ

Pokusy o rekodifikaci trestního práva hmotného od vzniku samostatného Československa do české osnovy 2007 459

§ 1	Osnovy trestních zákoníků z období takzvané První republiky (1918 – 1938)	459
1.	Přípravná osnova trestního zákona o zločinech a přečinech z roku 1921, resp. 1926	459
	A. Materiální korektiv v duchu italské pozitivistické školy	460
	B. Tři formy zavinění	463
	C. Omyl skutkový, právní trestní a právní mimotrestní	464
	D. Trestnost nedokonaného trestného činu	464
	E. Systematika trestního zákona podle Osnov	464
	F. Rozsah kriminalizace, proporcionalita trestní represe z hlediska druhu a výše ukládaných trestů	465
	G. Problematika usmrcení ze soucitu (tzv. euthanasie) a účasti na sebevraždě, usmrcení novorozeného dítěte matkou	466
2.	Osnova trestního zákona z roku 1937	466
	A. Trestní zákona a trestní řád	466
	B. Materiální korektiv beze změny	467
	C. Jiné formy zavinění	467
	D. Omyly přepracovány	468
	E. Trestnost nedokonaného trestného činu	468
	F. Nová systematika	468
	G. Trest smrti a zpřísnění sazeb	469
	H. Usmrcení na žádost (tzv. euthanasie)	469
§ 2	Návrh projektu českého trestního zákoníku 2006, jeho vznik a projednání	470
1.	Příprava návrhu a první čtení v Poslanecké sněmovně	470
	A. Dlouhé projednávání v Legislativní radě vlády	470
	B. Materiální či formální pojetí – obživlý problém	471

C.	Další připomínky v prvním čtení	471
2.	Druhé čtení v Poslanecké sněmovně	472
A.	Interpretační pravidlo jako korektiv	472
B.	Další připomínky ve druhém čtení	473
C.	Usmrcení na žádost (euthanasie)	474
D.	Problém snížení věkové hranice trestní odpovědnosti	475
E.	Rozsah kriminalizace, proporcionalita trestní represe z hlediska druhu a výše ukládaných trestů	475
3.	Postup v Senátu Parlamentu ČR	476
§ 3	Základy trestní odpovědnosti podle nového trestního zákoníku České republiky č. 40/2009 Sb.	477
1.	Návrat k hmotněprávnímu korektivu?	478
2.	Bipartice deliktů	480
3.	Zavinění a omyly	481
4.	Vývojová stadia trestného činu	483
5.	Pachatelství a formy trestné součinnosti	483
6.	Věk a nepříčetnost	485
7.	Okolnosti vylučující protiprávnost	486
8.	Zánik trestní odpovědnosti	487
9.	Některé další změny	488
JMENNÝ REJSTŘÍK		489
1.	Seznam spisů častěji citovaných autorů	489
2.	Seznam odborných článků a statí	497

Obsah

HLAVA PRVNÍ	
Pojem trestu	5
 HLAVA DRUHÁ	
Účel trestu	13
§ 1 Teorie trestu	13
§ 2 Účel trestu v českém trestním právu	25
 HLAVA TŘETÍ	
Systém trestů	35
§ 1 Výklady obecné	35
§ 2 Trest odnětí svobody	50
1. Obecné zásady	50
2. Výkon trestu	62
§ 3 Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody a podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem	98
§ 4 Obecně prospěšné práce	114
§ 5 Zákaz činnosti	126
§ 6 Propadnutí majetku	132
§ 7 Peněžitý trest	136
§ 8 Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty	145
§ 9 Zákaz pobytu	149
§ 10 Trest vyhoštění	151
§ 11 Ztráta čestných titulů a vyznamenání a ztráta vojenské hodnosti	153
§ 12 Výjimečný trest	155
 HLAVA ČTVRTÁ	
Vyměřování trestu	168
§ 1 Obecné zásady	168
1. Následek a účinek	179
2. Způsob jednání	180
3. Osoba pachatele	181
4. Subjektivní stránka	182
5. Pohnutka trestného činu	183
6. Jiné okolnosti činu	184